

Hlavní cíle a úkoly vědecké práce v ČSLA

Strategie urychlení sociálně ekonomického rozvoje naší společnosti, založená spolu s aktivizací lidského faktoru především na intenzivním rozvoji a účinném uplatňování výsledků vědeckotechnického pokroku ve všech oblastech života naší společnosti, vyžaduje stále více se obracet k vědě, která má vytvářet příznivé podmínky k dosahování vytyčovaných ekonomických a sociálních cílů, duchovního rozvoje společnosti a zajišťovat spolehlivou obranyschopnost země. Věda, která je akcelerátorem vědeckotechnického rozvoje, se stává hlavním bitevním polem, kde se rozhoduje o dalších úspěších socialismu.

Politická správa ÚV KSČ ze XVII. sjezdu KSČ zdůrazňuje: „Ve vědě a technice probíhá skutečná revoluce s dalekosáhlými vlivy na všechny stránky výroby, na společenské vztahy, na celý systém řízení, na podmínky života a práce každého člověka.

Příkazem doby je radikálně zvýšit schopnost rozvíjet vědu a techniku, realizovat jejich výsledky, rychle a v nejširší míře uplatňovat technologické inovace.“

V ČSLA je vědeckotechnický rozvoj jedním z rozhodujících činitelů intenzifikace a její bojové síly a připravenosti. Taktéž uplatňování vědy se stalo ve všech rozhodujících oblastech vojenské praxe nenahraditelným nástrojem výstavby a připravenosti ČSLA. Výsledky vědecké práce znásobují působení a účinnost řady dalších činitelů obranyschopnosti ČSSR. Bez aktivizace vědecké tvůrčí činnosti a spolehlivého zajišťování praktických opatření ke zvýšení bojové síly a pohotovosti ČSLA není myslitelné zabezpečení pevné obrany.

Několikrát bylo již správně zdůrazněno, že vojenská věda se stává jedním z důležitých činitelů upevňování bojové síly ČSLA. Její vzrůstající význam je dán objektivními faktory, především negativními

změnami v mezinárodní situaci, rozložení a poměrem světových společenských a vojenskopolitických sil, rychlým kvalitativním zdokonalováním prostředků a forem ozbrojeného zápasu s mnohostranným růstem jejich ničivé síly a prudkým zvyšováním rozdílu mezi prostředky vedení minulých válek a možné budoucí války.

Cílem článku je poukázat na některé možné přístupy k zabezpečení úkolů stanovených XVII. sjezdem KSČ a následným celostátním stranickým aktivem v oblasti rozvoje vědecké práce v ČSLA, zejména ke zlepšení stylu řízení vědecké práce a prohloubení vědomí společenské odpovědnosti za její výslednost.

Základním úkolem vojenské vědy a vědecké práce rozvíjené v ČSLA je v souladu s marxisticko-leninským učením o válce a armádě, leninským učením o obraně socialistické vlasti, vojenskou, vědeckotechnickou a vědní politikou KSČ přinášet nové poznatky, přispívat k dalšímu posilování obrany země, zdokonalování výstavby a řízení ČSLA a zkvalitňování nejdůležitějších druhů přípravy vojsk v internacionální jednotě s armádami členských států Varšavské smlouvy.

Socialistická vojenská věda je nejpovolanější k tomu, aby hluboce analyzovala, hodnotila a teoreticky zkoumala a řešila vlivy nových zbraní na rozvoj vojenské teorie a praxe, aby formulovala náměty na další zvyšování efektivnosti prostředků ozbrojeného zápasu. K tomu je nezbytné soustřeďovat potřebné výzkumné kapacity a důsledně využívat možností spolupráce s bratrskými armádami a s pracovišti celostátní výzkumné a vývojové základny.

Je třeba zkoumat i obecné vojenskoteoretické problémy, spojené s přípravou obrany socialistické vlasti, s podmínkami vzniku a vedení válek, s vymezováním jejich obecných rysů, forem a způsobů účinného rozdracení nepřítele. Aktuální je zkoumání otázek k zabezpečení spolehlivé obrany země. Současně je nutné, aby vojenské kádry hluboce sledovaly hlavní směry vojenské politiky imperialistických států, jejich vojenské doktríny a koncepce, poznávaly nebezpečné tendence a příznaky vzniku konfliktních situací. Je nezbytné, aby poznatky vojenské vědy se staly majetkem širokého kádru generálů a důstojníků ČSLA, od nichž zvyšování obranyschopnosti státu a bojové připravenosti armády vyžaduje spojení vojenské odbornosti se širokým vědeckotechnickým rozhledem.

Vysoce aktuální potřebou, naléhavější než kdykoli dříve je, aby vojenská věda svým systémem teoretických poznatků, zobecněními a doporučeními dialekticky postihovala vojenskou praxi, razila jí cestu a přesně odhadovala nové směry rozvoje vojenství. To je kategorický požadavek zabezpečení obrany socialistické vlasti.

Je nutné si uvědomit, že stále více dochází ke sblížování vojenské vědy s praxí štábů a vojsk a že její postupně pronikání do všech oblastí vojenství je urychlováno i tím, že některé formy vědecké práce se v určitých směrech přibližují formám práce velitelů, štábů a řídicích pracovníků. Dále je nutné si uvědomit, že vědecká práce přechází stále více v práci týmovou a že je více závislá na materiálním vybavení, na finančním zabezpečení a že klade stále vyšší požadavky na její plánovitě řízení.

K tomu je nutné klást vyšší požadavky na vědecké kádry i pracovníky, kteří se podílejí na řízení vědecké práce, a to jak z hlediska obsahu, metod a organizovanosti vědecké práce, tak i z hlediska vlastních: výzkumů, vývojových prací a zejména při zavádění získaných výsledků do praxe štábů a vojsk. Dále je nutné zdokonalovat efektivnost jednotlivých vědeckých výzkumů, jejich intenzitu, formy, být nároční na včasné řešení nejdůležitějších problémů, na jejich obsah, vědeckou úroveň i praktické využití výsledků vědecké práce. V souvislosti s tím je potřebné si uvědomit, že dobře a účinně fungující systém zabezpečující rozvoj vědecké práce v ČSLA vyžaduje bezpodmínečně odborně vysoce kvalifikované kádry, počínaje špičkovými tvůrčími pracovníky až po vysoce efektivně pracující pomocný organizační a administrativní aparát.

Probíhající rychlé změny v kvalitativním zdokonalování zbraní a bojové techniky značně zvyšují bojové možnosti soudobých armád a vytvářejí podmínky vzniku nových strategicko-operačních koncepcí. Státy NATO realizují rozsáhlé zbrojní programy, např. ke zdokonalování strategických jaderných prostředků, chemických a biologických zbraní. Uskutečňují výzkumy k vytvoření nových prostředků pro vedení bojové činnosti v kosmickém prostoru. Velkou pozornost věnují hromadnému využívání elektroniky a robotiky pro vojenské účely. Prudce rozvíjejí bojovou techniku i konvenční zbraně, jejichž účinnost se blíží účinnosti zbraní hromadného ničení. Zvláštní úsilí věnují konstrukcím vysoce přesných zbraní a průzkumných palebných

systémů. Zdokonalují tanky a protitankovou výzbroj, raketovou munici, prostředky průzkumu, radioelektronického boje, spojení a automatizace velení. Velkou pozornost dále věnují rozvoji vzdušných výsadekových a úderných výsadekových vojsk, vojskového letectva a zvyšování aeromobility pozemních vojsk.

Tyto skutečnosti staví i před vojenskou vědu a vědeckou práci v ČSLA kvalitativně nové problémy, jejichž řešení se v návaznosti na rozvoj vědy v ČSSR a příslušná opatření velení Spojených ozbrojených sil nutně promítanou i do přípravy a výstavby ČSLA.

Budou to především otázky spojené s upevňováním vedoucí úlohy KSČ v ČSLA, formováním socialistického vědomí příslušníků ČSLA a řešením aktuálních otázek ideologického boje. V popředí pozornosti budou otázky dalšího technického rozvoje ČSLA, perspektivního zdokonalování zbraní a bojové techniky s využitím nových materiálů a konstrukčních principů s důrazem na prostředky letecké, pozemní, spojovací a výpočetní techniky.

Dále to budou problémy vlivu nových bojových prostředků na řešení otázek zabezpečení vysoké bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA, rozpracování účinnějších forem, metod a způsobů plánování, přípravy a vedení operací a boje svazy, svazky a útvary ČSLA a jejich všestranné zabezpečení, s důrazem na specifické podmínky ČSLA.

Vojenská věda a vědecká práce v ČSLA musí dále pružně reagovat na potřeby soustavného zkvalitňování velení a řízení, zdokonalování systému přípravy kádru, výchovy a výcviku velitelů, štábů a vojsk, zdokonalování učební a výcvikové základny, zvyšování účinnosti civilní obrany a řešení specifických otázek zdravotnického a materiálního zabezpečení ČSLA.

Podstatnou stránkou těchto problémů k vědeckému zkoumání je jejich novost, složitost a široká provázanost, složitost a různorodost charakteru dílčích částí, jejich vysoký počet i určitý společný výskyt ve všech oblastech vojenské praxe.

V nastávajícím období bude rozvoj vojenskosti stále častěji probíhat skoky a měnit se zásadními kvalitativními změnami. Neustále se bude rozšiřovat fronta vědeckých výzkumů, zkracovat doby na řešení vznikajících problémů, zvyšovat požadavky na zdůvodnění vědeckých doporučení a na jejich včasné zavedení do praxe.

Tyto nové požadavky na vědeckou práci mají za následek nutnost změny stylu a metod vědecké práce, zabezpečení další centralizace plánování a koordinace výzkumů, vyřešení otázek hmotné a materiální stimulace vědeckých kádru, zabezpečení těsnějšího sepětí teorie s praxí, upevňování spojení pracovišť VVZ ČSLA, VVŠ i všech ostatních tvůrčích pracovníků mimo tyto instituce se životem a praktickou činností ČSLA a zároveň lepšího využívání potenciálních možností generálů a důstojníků z vojsk k řešení vojensko-teoretických problémů.

Pro nastávající období je předpoklad, že se vědecká práce bude v ČSLA rozvíjet na základě těchto **požadavků**:

1. Hlavním zdrojem síly a životaschopnosti vojenské vědy v ČSLA bude věrnost marxismu-leninismu a jeho tvůrčímu použití ve vědecké a praktické činnosti při orientaci na výsledky a zkušenosti sovětské vojenské vědy. Přitom bude nezbytné používat osvědčené marxisticko-leninské metodologie vědeckého zkoumání, neboť pouze na základě světového názoru a jasnosti, metodologické kázně a myšlení je možné v oblasti vojenské teorie pracovat se zdůvodněnými závěry a prognázami.

Klíčovou otázkou celé vojenskovědecké práce bude i nadále správné objasnění charakteru budoucí možné války. Tomuto cíli bude podřizován veškerý výzkum a vojenská praxe. Proto vyvstává se zvláštní vyhraněností otázka o vědeckém předvídání a prognózování charakteru a způsobů vedení možné budoucí války. Z toho důvodu kromě tradičních metod historicko-analytického zkoumání minulého a současného při výzkumech a v experimentování, na cvičeních, při zkoušení zbraní, jakož i při používání jiných známých metod v získávání vědeckých poznatků bude na významu stále více nabývat modelování budoucích operací a použití matematických metod při zkoumání nejsložitějších problémů vojenské vědy.

2. V souladu s marxisticko-leninskou metodologií na způsob vedení bojových činností a následně i na rozvoj vojenské teorie má rozhodný vliv vznik nové zbraně a nového lidského činitele. Tato úloha je velmi složitá, zejména při požadavku na urychlený rozvoj zbraní a vojenské techniky.

Na rozvoj vojenské vědy a zvýšení jejího významu má velký vliv nový kvalitativní skok na dokonalost prostředků ozbrojeného zápasu, na vytvoření jak jader-

ných, tak i konvenčních typů zbraní a vojenské techniky nové generace, založených na posledních poznatcích vědy a techniky. Tato okolnost vyžaduje od vojenské vědy teoretické rozpracování mnohých závažných problémů výstavby a přípravy ČSLA, předurčuje převedení těžiště úsilí do vojenskovědeckého a vědeckotechnického výzkumu.

Zvláště velký význam bude náležet rozpracování zdůvodnění takticko-technických údajů rozvoje zbraní. Teze B. Engelse o tom, že rozvoj zbraní určuje rozvoj způsobů vedení ozbrojeného zápasu, sice dále platí, ale vojenská věda již nemůže být ohraničena pouze tímto vlivem. Před vojenskou vědou stojí úkol daleko více aktivně určovat závažné směry rozvoje zbraní a techniky, vytvářet hlavní oporu pro nejperspektivnější typy zbraní, které budou mít v budoucnosti určující význam.

3. Pro efektivní rozvoj vojenské vědy je nezbytné, aby se na jedné straně vědecké práce účastnil široký okruh generálů a důstojníků od vojsk, na druhé straně je nutná existence speciálních pracovišť VVZ ČSLA pod vedením špičkových vědeckých pracovníků pro komplexní výzkum nejsložitějších vědeckých problémů.

Spolu s aktivizací vojenskovědecké práce ve štábech a u vojsk bude nezbytné zabezpečovat přípravu mladých talentovaných tvůrčích pracovníků širokého profilu, způsobů z pozic marxismu-leninismu chápat a zkoumat složité jevy války s působením všech sociálně politických, ekonomických a vojenských faktorů.

Kromě tvůrčí práce řídicích kádrů budou nutné vědeckí pracovníci na úrovni doby, s vysokou kvalifikací, s širokým rozsahem vojenskopolitických, operačně strategických a vojenskoteoretických znalostí. Budoucí vojenský vědec bude potřebovat nejen velmi dobré znalosti ze své specializace, ale bude muset být vysoce kulturní, s širokým obzorem, nebude se smět vyhýbat nově vznikajícím rozporným jevům, bude muset nahlížet za jejich hranice a přicházet na kloub samé podstatě věci. Zjišťovat kořeny každého nového jevu a směřovat si stavět nové otázky. Je nezbytné potřebnou profesní mobilitu vědeckých pracovníků utvářet soustavou celoživotní přípravy a vycházet přitom z potřeb a dosažených osobních předpokladů.

4. V souladu s marxisticko-leninskou pečukou o jednotě teorie a praxe je smyslem vědecké práce dosažení jejího logického završení pouze při včasné zavede-

ní vědeckých výsledků do praktické činnosti. Jak dokazuje zkušenost z vojenskovědecké práce, rozvoj vědy v konečném účtu směřuje k problémům realizace jeho výsledků. Řešení tohoto problému zůstává nejsložitějším a neaktuálnějším. Bez včasného zavedení nově vyřešených vědeckých problémů do praktické činnosti se věda v mnohém znehodnocuje a ztrácí svůj smysl. Malý užitek je z nejlepších vědeckých prací, výzkumů, jestliže je nemají na paměti nebo nepřijmou ti, kteří jsou povinni je realizovat, nebo jestliže je hodnotí lidé, kteří neměli možnost zkoumat a přemýšlet o těchto problémech, a proto činí své závěry nedostatečně kvalifikovaně.

Vedle těchto požadavků na rozvoj vědecké práce v ČSLA bude nezbytné vycházet z opatření ke zdokonalení organizace a řízení vědecké práce. Bylo již zdůrazněno, že při rozvíjení vědecké práce je nutné vycházet z toho, že tato činnost není pouze věcí vědeckých pracovníků a pracovišť VVZ ČSLA, ale že úspěšný rozvoj vojenské vědy vyžaduje aktivní účast širokého okruhu generálů a důstojníků na vědecké práci, velmi dobře a cílevědomě organizovanou práci velkých tvůrčích kolektivů při využití soudobých metod vědeckého zkoumání.

Stále větší úlohu musí sehrávat řešení problémů a výzkum přímo v praxi, kde problémy vznikají. Jde o otázky, jejichž řešení v důsledku jejich mimořádné složitosti a utajení není možné rozpracovat jinde. Týká se to řady otázek z perspektiv rozvoje a výstavby ČSLA (operační umění, bojová a mobilizační pohotovost apod.).

Nastává doba, kdy určité činnosti správ a samostatných oddělení FMNO se již v některých případech organicky spojují a splývají s formami vědecké práce. Vědeckou práci je proto nutné chápat jako důležitou organickou součást služební činnosti. Podle Organizačního řádu FMNO v míru je vědecká práce důležitou povinností náčelníků správ a samostatných oddělení FMNO a není bez ní možné řešit složité úkoly, které stanoví velení ČSLA. Takový je požadavek doby, taková je zkušenost a zákonitost z leninského odkazu.

Je známo, že tempo vědeckotechnického rozvoje se zvyšuje. Spolu s tím roste i složitost úkolů, které je nutné v praxi ČSLA řešit. To vyžaduje soustavně zdokonalovat řízení vědecké práce na každém stupni. Cílem tohoto snažení musí být zabezpečení vysoké efektivnosti výzkumu a vývoje k maximálnímu přínosu zkvalitnění roz-

voje a přípravy ČSLA. K tomuto cíli jsou orientována opatření normativně zachycená v novelizačních směrnicích pro vědeckou práci v ČSLA [Všeob-sm-3], které nabýly platnosti od 1. 1. 1987. Jsou v nich precizované jak povinnosti jednotlivých řídicích orgánů při plánování, organizaci, koordinaci, kontrole a hodnocení vědecké práce, tak ponechání i dostatečného prostoru pro iniciativu nižších článků řízení a samotných řešitelů vědeckých úkolů.

V souladu s předpisem Všeob-sm-3 je nezbytné trvale zkvalitňovat plánování a koordinaci plnění vědeckých úkolů. Složitě, komplexní úkoly je potřebné zadávat na základě rozhodnutí ministra národní obrany, jeho zástupců a náčelníka HPS ČSLA. Jejich řešení je třeba koordinovat na úrovni FMNO.

Na vyšší úrovni, v souladu s novelizovaným předpisem Všeob-P-35 je nutné pověřit kontrolní činnost vědecké práce. Je potřebné usilovat o to, aby se rozbor výsledků vědecké práce staly součástí hodnocení výsledků operační, bojové a politické přípravy za výcvikový rok na všech stupních velení, zejména na FMNO.

Je nutné respektovat a v praxi se snažit realizovat poznatky a zkušenosti, že centralizované řízení vědecké práce v ozbrojených silách v období vědeckotechnického rozvoje je naprosto nezbytné a plně odpovídá strategii i poslání vojenské vědy. Je potřebné správně pochopit, přiznat a kádrově i morálně podepřít účinnost jednotné soustavy řízení a rozhodování o vědecké práci v ČSLA, která by zajišťovala nerozporný pohled nejen na rozvoj vědních úseků nebo vědních oborů, ale všech vědních oblastí v jejich celku a v potřebných optimálních proporcích.

Vzhledem k tomu, že řešení vědeckých úkolů v ČSLA bude mít stále více komplexnější charakter, bude silně potřeba kolektivní, koordinované spolupráce vysoce kvalifikovaných mezioborových týmů s požadavky syntetického pohledu na řadu oblastí. K těmto požadavkům přibude potřeba zpracování nových metodologických přístupů ve vědecké práci, především zpracování metodiky interdisciplinární práce.

V současné době je stále více pocítována nutnost předstihu vědy před praxí. K tomu bude v podmínkách ČSLA potřebné zkoumat zákonitosti a cesty pronikání vědeckého poznatku do života, zpracovat soustavu pravidel a metodik realizace vědeckých poznatků.

Z obsahového hlediska bude v nastávajícím období rozvíjena vědecká práce po-

dle schválených koncepčních a plánovacích dokumentů zejména k řešení problémů zabezpečení vysoké bojové a mobilizační pohotovosti vojsk, nových otázek organizace a vedení operační a bojové činnosti a jejich všestranného zabezpečení, zdokonalování systému velení a řízení, zobecňování a rozšiřování efektivních forem a metod přípravy velitelů, štábů a vojsk. Pozornost bude věnována výzkumu a přípravě podkladů pro vývoj a výrobu nových bojových prostředků, techniky, munice a materiálů s využitím elektronizace a nejnovějších poznatků přírodních a technických věd. Úsilí bude zaměřeno na rozpracování zásad neefektivnějšího zvládnutí a využívání nové bojové techniky, jejího ošetřování a údržby, řešení problémů ochrany vojsk, obyvatelstva a národního hospodářství proti účinkům zbraní hromadného ničení a další otázky.

V širším měřítku než dosud je třeba rozvíjet formy a metody výzkumu na vojenských cvičeních. Vyžaduje to potřeba účelného osvojování organizátorské a výzkumné práce, potřeba neustále experimentovat, ověřovat nové poznatky, zevšeobecňovat zkušenosti z operační, bojové a politické přípravy. Dále je tomu tak proto, že cvičení různého druhu, zejména však výzkumná a zkušební, jsou školou pro velitele a štáby, základem vojenského experimentu v době míru. Dá se na nich zkoumat mnoho aktuálních otázek přípravy a vedení bojové činnosti, zabezpečení, velení apod., které přispívají k rozvoji vojenské teorie.

Dále je nutné zkvalitnit vojenskovědecké konference po obsahové i metodické stránce a lépe je spojovat s řešením hlavních vědeckých úkolů z plánu vědecké práce.

Potřebné bude zabezpečit rozvoj nových, perspektivních vědních oborů. Postupně bude nutné modernizovat materiálně technickou základnu vědeckých výzkumů. Také je nutné pokračovat ve zkvalitňování vědeckoinformačního zabezpečení vědecké práce, zajišťovat další modernizaci systému vědeckých, technických a ekonomických informací ČSLA na základě výpočetní techniky.

Pro celkové zlepšení výslednosti vědecké práce v ČSLA bude nezbytné uplatňovat účinnější formy mezinárodní a vnitřní vědecké spolupráce a dosáhnout vyššího podílu ČSLA na společném řešení vědeckých úkolů v rámci Spojených ozbrojených sil.

Současná mezinárodní situace, imperialistické snahy o získání vojenské převahy, rychlý rozvoj vědy a techniky, to vše jednoznačně vyžaduje, abychom i v rozvoji vědecké práce v ČSLA znásobili své úsilí a učinili z ní faktor růstu bojeschopnosti naší armády a jejími výsledky co nejdříve přispěli i ke společné obraně socialismu, tak jak nám to uložila strana ve své vojenskopolitické linii na XVII. sjezdu KSČ.

Ke splnění těchto úkolů v oblasti vědecké práce vede v současném období jediná cesta: urychleně rozpracovat a realizovat opatření ke zvýšení efektivnosti práce z hlediska závěrů 5. zasedání ÚV KSČ s celkovým usměrněním ke zlepšení výslednosti vědecké práce, zejména zkvalitněním řídicí a organizační práce, jejím komplexním zabezpečením s důrazem na kádrové, vědeckoinformační a metodologické problémy a konečně sepětím vědecké práce s praxí ČSLA.